

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej — Oglasi po dogovoru.

SOCIALIST

Izhaja vsak ponedeljek ob 9. uri dopoldne. Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo. Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstropje.

Glasilo socialistične stranke Jugoslavije

Štev. 2.

Ljubljana, dne 14. januarja 1924.

II. leto.

Najnovejše politične vesti.

Pomen sporazuma z Italijo.

Korektura naše mej: tudi v Sloveniji. Velik pomen sporazuma tudi za notranjo politiko.

Beograd, 13. januarja 1924.

Vsi tukajšnji listi, politični krogi in javnost komentirajo najzivejše in po večini simpatično sporazum z Italijo. — Konstatira se, da je s tem sporazumom likvidiran spor, ki je skozi pet let onemogočeval vsak jugoslovanski koncept v zunanji politiki in ki je pa vplival na naše notranje politične razmere ter nas gospodarsko pritiskal k tom. Sporazum prinaša razen Delte, Baroša in Bankina Jugoslaviji tudi zakup reškega pristanišča, čeprav se za enkrat še ne ve, za kako dobo. Mogoče je, da dobimo v reški luk tudi samo svobodno cono, slično kakor v Solunu. Meja v Sloveniji in Kastavščini se korigira nam v prid in je med drugim znan, da pride kraj Zamet pri Kastavu v našo posest, govori se tudi o nekem otoku na Jadranskem morju. Našemu življu v Italiji se zagaranirajo slovenske šole in učitelji s sličnimi odredbami, kakor je zagaraniran italijanskemu življu v Jugoslaviji. Velike važnosti se pridaje trgovski pogodbi in vojaški pogodbi, ki se ima še skleniti. Večje zunanje politične komplicacije v naših razmerah napram Madžarski in Bolgarski bodo izginile, če Italija ne bo več dajala potuše našim nasprotnikom. Prijateljske velesile so v zadnjem času večkrat svetovale, naj se Jugoslavija sporazume z Italijo in trdi se, da se je na predstojemem sporazumu že mesece delovalo. Smatra se, da bo s Čehoslovaško zvezana Jugoslavija, naslonjena na eni strani na Italijo, na drugi strani na Francijo, garancija za sedanje stanje v Evropi.

Posebno je zanimivo, da se na vseh mestih povdarja, da bo sporazum bistveno pripomogel k likvidaciji hrvaškega vprašanja, ker se trdi, da je Radić dajal potuho Italijanom. Pričakujejo, da bo Radić prisiljen likvidirati svojo politiko, in da bodo morali Hrvati opustiti svojo parlamentarno abstinenco.

Ministri o sklepih Male antante.

Beograd, 12. januarja. Rumunski minister zunanjih poslov Duca je po konferenci državnikov male antante med ostalim izjavil novinarjem: »Vsekakor smo radovedni, kako se bo pokrenilo in usmerilo vprašanje o odnošajih napram sovjetski Rusiji. Stališče Romunije napram Rusiji je treba presojati z dveh stališč. Prvič z ozirom na zemljepisni položaj Romunije, drugič pa z ozirom na druga važna vprašanja, o katerih se že vrše razgovori med Moskvjo in Bukarešto. Mi smo že pristali na reguliranje vseh spornih vprašanj. Sedaj pričakujemo sestanka za končnoveljavni dogovor. Nadejamo se, da bodo razgovori, ki nas privedo do dobrih odnošajev s sovjetsko Rusijo, uspeli. Po doseženem mejnem sporazumu z Rusijo, smo že pred meseci pripravljali aranžman, da se preprečijo spopadi na meji. Razen tega smo se z Rusijo sporazumeli tudi o obmejnem prometu ter o repatriaciji ruskih beguncev. V vprašanju reparacij pa se je govorilo v splošnem in ni bilo sklenjenega nič določnega in gotovega.

Glede našega postopka o odgovoru na angleško noto bomo o Angliji izjavili, da nima pravice vplivati na nacionalno ojačenje v tej ali oni državi. —

Češki zunanji minister Beneš pa je izjavil:

Sestanki male antante bodo odslej periodični, ker se dosedaj v nobeni drugi državi ni prakticiralo. Ideja, naj se vrše ti sestanki, so pokazali izredne uspehe. Ti sestanki pomenijo velikanski propagandni organ za našo stvar. Na vseh teh sestankih razpravljamo o spornih vprašanjih zunanje politike; ko pa se razidemo, korakamo vedno vzporedno v zmislu sprejetih sklepov.

Kar se tiče sovjetske Rusije, vam morem reči, da je češkoslovaška republika že sklenila z njo trgovinsko pogodbo. Z ozirom na to se more dejati, da smo jo priznali »de facto«, toda še ne »de iure«, ker to vprašanje še ni dozorelo.

Jutri odpotujem v London, kjer bom imel dne 16. t. m. konferenco s finančno sekcijo glede posojila Madžarski.

Glede bolgarskega vprašanja je izjavil dr. Beneš, da zahteva mala antanta od Bolgarske izvršitev mirovne pogodbe, predvsem pa, da razprši obmejne roparske tolpe, ki najbolj otežkočajo dobre sosednje odnose z Jugoslavijo.

Demisija Ninčiča in Pešiča? Rekonstrukcija kabineta.

Beograd, 13. januarja.

Zatrjuje se, da je vsled znanega Spalajkovičevega članka minister zunanjih zadev Ninčič podal ostavko, ki je Pašić ni hotel sprejeti. Ninčič se je nato odpeljal na dvor, kjer je ponudil naravnost kralju ostavko, ki je pa kralj ni hotel sprejeti, da ne bi ostavka zunanjskega ministra v tem trenutku neugodno vplivala na zunanji politični položaj države. V nekaterih krogih se tudi govori, da je podal Ninčič ostavko zaradi nesoglasij v radikalnem klubu. Ninčič vesti o svoji ostavki dementira. Tudi vesti o demisiji vojnega ministra Pešiča se dementirajo, trdi pa se vendar kot gotovo, da se bo Pašićev kabinet v najkrajšem času rekonstruiral.

Beograd, 12. januarja. Minister vojne in mornarice general Pešić je obol el in nekaj dni ne bo mogel vršiti svojih resortnih poslov.

Oblastne volitve v marcu.

Beograd, 13. januarja.

Ker je likvidacija pokrajinske uprave v Dalmaciji in Bosni že izvedena, je ministrski svet na svoji današnji seji stavil oba pokrajinska namestnika na razpoložanje. Po referatu ministra Vujičića se je sklenilo pospešiti likvidacijo pokrajinske uprave na Hrvaškem in v Sloveniji, tako, da se bodo oblastne volitve vršile najpozneje v sredi meseca marca.

60 milijonov za penzioniste.

Beograd, 13. januarja.

Ministrski svet je na svoji današnji seji sklenil, da se stavi finančnemu ministru kredit 60 milijonov dinarjev na razpoložanje, s katerim se bo izboljšal gmotni položaj penzionistov. Vprašanje uradniških doklad še ni rešeno, ker je zelo komplicirano.

Normalen železniški promet.

Beograd, 13. januarja.

Iz vseh delov države prihajajo vesti, da so nevihte in sneženi viharji prenehali, in da je v celi državi upostavljen normalni železniški promet.

Novinarske železniške karte.

Beograd, 13. januarja.

Minister železnice Kojić je na seji ministrskega sveta predlagal spremembo pravilnika o novinarskih železniških kartah. Po njegovem predlogu dobi vsaka redakcija samo eno, na ime enega člana redakcije glasečo se železniško karto, medtem ko bodo morali vsi drugi novinarji za vsako potovanje vložiti posebno prošnjo na ministrstvo za brezplačno železniško karto. Ta sklep ministrskega sveta je povzročil med novinarji veliko nezadovoljstvo.

Nova vlada na Grškem.

Atene, 13. januarja. Ker Danglisovala mislija za sestavo novega kabineta ni uspela, je sestavil nov kabinet sam Venizelos, ki je prevzel predsedništvo vlade brez portfelja. Takoj po sestavitvi nove vlade so bili ministri zapriseženi.

Po prisegi pa je Venizelos obrazložil program nove vlade. Glavna naloga novega kabineta je, da osigura plebiscit, ki mora biti prost in neoviran od vseh zunanjih vplivov. Vsi člani novega kabineta so že ponovno dokazali, da so pravi in iskreni demokrati, ki se v načelu in v praksi protivijo vsakršnemu nasilju. Razen tega hoče nova vlada uvesti pošteno administracijo in urediti državni budžet. Končno je Venizelos glede svoje osebe izjavil, da je nastopil mesto predsednika vlade samo začasno.

Proti valutnim spekulantom.

Beograd, 12. januarja. Finančni minister je izdal zagrebški policiji odredbo, naj strogo pazi na tujce, ki prihajajo v Jugoslavijo in širijo neresnične vesti v valutarnem gibanju francoskega franka. Minister je odredil, da se take osebe nemudoma izženo iz Jugoslavije.

Politični pregled.

Trockij o krizi v komunistični stranki.

Razne meščanske agenture so poročale v enomer o krizah v komunistični stranki. Vendar so nosila ta poročila že na zunanji znak pobožnih želj. Zadnji čas pa prihajajo v svet tako določna poročila o težki krizi v komunistični stranki, ki vodi usodo Rusije, da ni dvomiti, da so ta poročila resnična. V zvezi s tem se poroča, da je Trockij izstopil iz glavnega odbora komunistične stranke, da pa Ljnin te demisije ni sprejel. Trockij pojasnjuje to krizo v »Pravdi« z dne 29. oktobra takole:

Glavni vzrok krize je v tem, da strankinih mas ne vodijo več samo stari sodrugi, ki so vodili stranko pred revolucijo, — vkljub temu pa odločajo v strankinem vodstvu edino oni. To je vzrok, da se množe pritožbe proti strankinim tajnikom in proti birokratizmu strankinega aparata.

Stranka je preobložena z administrativnimi posli in je v nevarnosti, da izgubi zaupanje ljudskih množic. Gospodarski položaj Rusije zahteva, da pošilja stranka predvsem svoje izkušene, stare delavce na važna politična in gospodarska mesta. S tem pa se ustvarjajo novi sloji sovjetske družbe. Ti sloji so sicer člani stranke, po svoji mentaliteti pa postajajo počasi oportunisti in malomeščani. Nihče nam ne jamči, da bodo ostali ljudje, ki imajo za seboj sicer revolucionarno šolo, tudi v bodoče revolucionarji.

Edino sredstvo proti tej nevarnosti je ruska mladina, ki mora stranko pomladiti in postati vez med njo in njeno glavno oporo, industrijskim proletariatom. Mladina kritizira. Sedanji voditelji so z njo nezadovoljni.

Ves ta spor znači težko krizo za komunistično stranko.

»Pravda« je ta članek šele po dolgem obotavljanju priobčila in dostavlja:

Trockij ima nagnjenje k lahkomišelnim obdolžitvam. Trockij nima monopola na demokratični kurz v stranki. Vodstvo stranke se nevarnosti zaveda in deluje proti njej.

Ta polemika meče žarko luč na razmere v ruski komunistični stranki. — Zlasti, ker nam pojasnjujejo marsikaj v tej polemiki tako lepo tudi izkušnje iz naših, čeprav malih razmer. To dokazuje trditve, ki smo jo zapisali ob koncu svojega članka o diktaturi ali demokraciji. Tam smo dejali, da si je mogoče misliti diktaturo kot začasno sredstvo v boju za socializem. Vendar

more biti diktatura le predhodnik demokracije.

Zgornja polemika je jasen dokaz, da se vrača Rusija iz diktature — v demokracijo.

Šele demokracija bo pravo merilo za resničen napredek, ki ga je prinesla ruskemu delavstvu revolucija.

— **Socialistični opomin angleškemu kralju.** Ob priliki zmage delavske stranke se je vnela živahna debata, ali sme posegati kralj v politiko proti volji parlamenta. Z ozirom na to je svetoval nek socialističen poslanec kralju na javnem shodu sledeče:

Pred stoletji se je neki vladar upri narodni volji; bil je obglavljen.

Pozneje je neki njegov naslednik hotel posnemati svojega presvetlega prednika.

Tega so naprosili, naj se čimprej pobere.

Od tedaj so se angleški kralji držali vloge, ki jim pristaja. Z drugimi besedami: zadovoljili so se z vlogo ornameta, okrasa: s simbolom narodne enote. Sedanji kralj ravna najbolje, ako ne vtika svojih prstov v današnji položaj. —

— **Nelojalna opozicija.** Narodni socialisti pišejo v »Novi Pravdi« o odloku, s katerim pokrajinska uprava razveljavlja nekatere sklepe ljubljanskega občinskega sveta ter poudarjajo očitno od demokratov podtaknjeno mnenje o občinskem gospodarstvu. Pritožbe so se tikale samo takih vprašanj, ki so jih imeli ob volitvah tudi narodni socialisti v programu. Sedanji občinski svet je ukrenil že marsikaj dobrega in pametnega, toda narodni socialisti pa čenčajo o slabem gospodarstvu, čeprav so vse te stvari ob volitvah sami zagovarjali in gotovo vedo, da se za take stvari potrebuje denar. Sedaj res že nič več vemo, kdaj narodni socialisti farbajo svoje ljudi, ali sedaj, ali ob volitvah???

— **Nečuvven članek poslanika Spalajkovića.** V času, ko dela en del naše diplomacije za zblizanje s sovjetsko Rusijo, je objavil naš pariški poslanik Spalajković v oficijozni »Samoupravi« oster članek proti sovjetski vladi, v katerem se izreka proti vpostavitvi stikov z Rusijo.

Spalajković je znan kot diplomat, ki es rad zaletel. Vendar je v tem članku sam sebe prekosil. Pisati tako o stranki, ki vlada veliko državo, je več ko nediplomatično.

Kaj bi mogla angleška delavska stranka storiti?

V novoletni številki tednika »New Leader«, ki pripada angleški delavski stranki, je napisal H. N. Brašford članek, iz katerega podajamo tu njegovo vsebino:

Delavska stranka se najbrže namerava lotiti velikega dela s tem, da pozikusi urediti evropske zadeve. Držna namera je to, in večina nas pozna nevarnosti. V petih letih od leta 1918 ni noben poizkus, da bi spravili svet v red, rodil kaj znatnega za narode, in usoda, ki smo jo slutili, ko se je koval verzajski mir, prihaja bliže. Vsakdo slutiti, da je bližnja vojna neizogibna, če bo Evropa delala tako, kakor dela; zmoti ki jo navadno napravljamo, je le ta, da mislimo večinoma, da bo vse to šele v bodočnosti. Ta vojna je sedanost. V moralnem pogledu je bila zasedba Porurja tako glede na obubožanje obeh narodov in izpodbujanje k oboroževanju, čeprav se ni prelivala kri, vendar neusmiljena in opustošujoča vojna. Ni težko razumeti duševnosti francoskih gospodujočih slojev; vsaj ne zasledujejo svojih namenov le v razkosanju in opustošenju Nemčije, marveč tudi s svojo finančno politiko. Dočim odrekajo Francozi vsako plačilo Angliji, dajo milijone za oboroževanje Poljske in Male antante ter za zgradbo velikanske vojaške železniške proge, ki jim bo dovažala iz tropske Afrike vojaške novince. Če torej novi možje hočejo rešiti problem, nad katerim so se spotalnili Lloyd George, Bonar Law, in Baldwin, potem bi bil neuspeh le toliko bolj negotov, če bi tudi ti odrekli, potem je zaslužnje Evrope le tem sigurnejše in vojna tem bolj gotova. Ne le sposobnosti naših delavskih ministrov, se morajo preizkusiti, marveč tudi naše metode morajo obveljati. Napeti moramo vse sile, kakor bi se borili za življenje.

Svet pozna tri metode, s katerimi rešuje svetovne probleme: silo, kupčijo in apel na javno mnenje. Silo mi za-inetujemo. Kar se pa tiče kupčij ali zamenjav, so pa bile redko čiste in dostojne; navadno so državniki kaj dali, kar ni bilo njihovega, da so nekaj vzeli, do česar niso imeli pravice. Eden da Maroko, da tem sigurneje obdrži Egipt, drugi da severno Perzijo, da obvlada jug. Vendar ni nobenega vzroka, zakaj bi morala biti zamenja vedno roparska in nečastna; časih bi vendar utegnili biti zamenja potreben in celo koristen pripomoček politike, ki bi imela namen napraviti red v Evropi. Toda, kar damo, mora biti naše, in kar dobimo, bo di v občo korist. Če mi torej svojo pravico do enega dela reparacij opustimo, če mi del svojih zavezniških tirjatev porabimo za trgovino, če opustimo svojo pravico do Mozula in njegovih petrolejskih vrečev, moramo v zameno za to od Francije in drugih zaveznikov doseči popust za splošno blagostanje in mir. Predvsem pa bi mogli s tako svojo dobro voljo, ki bi se nam računala kot

žrtev, doseči povsem novo zaupanje v naše vodstvo, ter bi svetu, ki je prepojen s cinizmom, zbudili zavest, da je še mogoča velikopotezna narodna politika.

Ako bi pa skušali z zamenjami delati naprej, bi s tem zavrgli svoje najjačje in edino nam lastno orodje. Zamenjevalne kupčije so navadno tajne kupčije, ki zahtevajo natančno poznanje razlogov in značaj ljudi, s katerimi ne sočustvujemo. Dobro je treba vedeti, kaj Poincareju ali Mussoliniju laska, in kaj bi jih utegnili žaliti. Naša načela pa so odkrita diplomacija, in naša šola je v zmožnosti, da poznamo čutila in mnenje množice ter ju vodimo. Vemo, ali vedeti bi morali, kako se da delavno ljudstvo v Franciji, Rusiji in Nemčiji geniti in pridobiti. Po krivi poti hodimo, če menimo, da bi to tudi s pomočjo stalnih uradnikov opravili spretnije kakor lord Curzon, kakor je navada dosedanjega življenja in dedščina generacij lorda Curzona učila. Uspeh bomo imeli, če spoznamo takoj izpočetka, da nam bo mogoče uspeti edino tedaj, če si neomajno prisvojimo javno mnenje.

Svet se bo zanimal za nas. Delo delavske vlade na krmilu britske svetovne države bo interesiralo. Ali moremo spremeniti to radovednost v pričakovano presenečenje? Svet je upehan, brezupen, jako cinichen. Ali moremo zbuditi ta svet iz tega spanja k novemu upanju, da bi utegnili biti ti novi možje, ki edini od vseh mogočih vlad, niso prav nič krivi na verzajski usodi, voditelji, ki povedejo narode iz sedanje puščave? Sodili nas bodo po vsem, kar bomo delali; vsako dejanje bo tvorilo v glavah ljudi od Washingtona do Moskve potezo k sliki te neobičajne britske države pod vodstvom teh mož. Kakoli bomo storili bodisi v Rusiji, Egiptu ali Indiji, bo fiziološki vpliv, ki ga hočemo, pospeševalo ali oviralo. Če razumemo delo, pri katerem sodelujemo, utegne to, kar bomo v Rusiji ali Mozulu storili, vesti v Porurju direktno do sijajnega uspeha. Ko se je Lord Curzon lotil ruhrskega vprašanja, se je njegovo ime spravljalo v javno mnenje s prav določenimi asociacijami. Tik prej je ozmerjal Rusijo, Japonsko vznemiril zaradi Singapura, prehod britske mornarice izsilil skozi turške morske ožine, ter poudaril na konferenci v Suzani zahtevo po Mozulu. Slaboten vonj petroleja je širil v nosnice njegovih poslušalcev, Mozem je govoril v lepih besedah. Kako bi bilo, če bi ta vtisk izpremenili v nasprotje? Če bi Rusiji, namesto jo žalili, pokazali prijateljsko velikodušnost, če bi provokacije glede Singapura ustavili, oprali svoje roke vonja po petroleju ni svojo zahtevo po Mozulu umaknili? Namenoma sem navedel tri primere, ki zbujaajo začudenje, ki bi jih lahko izvedli, ker tudi liberalci ne bi nasprotovali — celo ne izpraznitvi Mozula. Mislimo si tri taka dejanja: hitro storjeno, ne tajno, mar-

več odkrito pred vsem svetom! Pa vsem svetu bi zbudilo to začudenje, ker bi se tu zgodilo nekaj novega velikega! V Tokiju in po newjorskih cestah, v Parizu in Moskvi bi si ljudje meli oči in se vpraševali: Ali je to Anglija, ki smo jo doslej poznali? In nade bi dobila zopet oporo, da, celo bi se ojačila. Skromna možnost, da utegne biti konec dobe nasilja in imperijalizma, bi se zbudila v možganih ljudi. Ustvarili bi s tem atmosfero, v kateri bi smeli poizkusiti prihodnji korak, ne da bi hlinili v porurskem vprašanju.

Nihče v delavski stranki ne dvomi, da ne bi teh stvari storili in morali storiti. Kar hočemo naglasiti je to (zgledov bi lahko navedel še več) da bi te stvari izvedli z zavedno premišljenostjo z ozirom na naš glavni namen: da primemo Evropi mir. Moj nasvet gre za tem, kratko povedano, da mora voditi pot preko Mozula in Singapura v Essen. Diplomatične politike bi utegnili imeti isti namen — z eno razliko. Ustabil bi gradbo ladjedelnice v Singaporu, da bi s tem kupil podporo Japonske; pridobil bi tudi Ameriko za pomoč, če bi opustil našo petrolejsko politiko. To pa ni, kar menim jaz, čeprav bi ono povzročilo večjo naklonjenost Japonske in Amerike, da podpirata nas. Jaz mislim marveč na to, da vplivamo na preprostega moža vsega sveta. Spomnimo se na francoskega volilca, ko pojde aprila ali maja na volišče. Voli nacionalistično, mu bodo rekli, s tem zabiješ žebelj v rakev za »Boche« (Ameriko) perfid-

nega »Albion« (Anglijo). Zato moramo tako delati in tako govoriti, da bo francoski volilec na to odgovoril: Tiens ali je ta Anglija res tako perfidna? — Stara diplomacija je bila umetnost vplivanja na kralje, ministre in »dobre utemeljene interese«. Nova diplomacija pa mora biti umetnost vplivanja na glave množice. Govorili smo v delavski stranki o potrebi, da podredimo zunanjo politiko demokratski kontroli; to geslo pa, kakor je točno, je preveč negativno. Potrebujemo marveč pozitivno, ustvarjajoči sistem aktivne demokratične diplomacije.

Kako bomo ravnali potem, po prvih uvodnih korakih s temeljnimi problemi, kaj bomo nudili Franciji, kako bomo skušali rešiti Nemčijo, ali bomo delali to potom Zveze narodov, ali brez nje, tega skoraj ne moremo vedeti, komaj da slutim. Kakorkoli bomo že delali, bistvo je, da moramo v prvi vrsti domišljijo sveta, da je stanje obupno, razdreti, zbuditi nado na novo dobo in mišljenje ljudi na to pripraviti, da sprejmemo Macdonaldove predloge s priznanjem, katerih predlogov lord Curzon ni nikdar pripravil in nikdar ni hotel.

Ta članek smo prevedli po Arb. Ztg., da se sodrugi seznanijo nekoliko s problemi angleške delavske stranke, ki si je zarisala svoj svetovno politični program iz povsem novih vidikov. Temelj te politike je mednarodna uprava in mednarodna pomoč in potem korak za korakom naprej.

Sleparjenje javnosti.

Nedavno je priobčil glede poslevanja ljubljanske občine »Slovenski Narod«, najnovejša trompeta »Jutrovec«, odlok ljubljanske pokrajinske uprave glede razveljavljenih sklepov občinskega sveta v Ljubljani. Odloku je dodal »Slov. Narod« svoj komentar, v katerem skuša na prav nesramen način podtikati ljubljanskemu županu nepoštena dejanja in razlagati ukrep pokrajinske uprave na način, ki povzroča krivo umevanje odloka. Iz tega razloga smo dolžni na podlagi odloka in dobljenih informacij o stvari podati tudi našim čitateljem stvarno pojasnilo.

Pritožba demokratov Turka in Stareta se je tikala nastavitve nekaterih uradnikov, organizacije socialnega oddelka poklicnega gasilstva in plač občinskih nameščencev.

Najprej, kar se tiče službenih mest. Pokrajinska uprava ugotovi pritožbi in razveljavlja sklep občinskega sveta glede sistemiziranja deset novih službenih mest. To je polomija. Po §§ 29. in 30. ljublj. obč. reda spada v področje občinskega sveta uredba občinskih uradov, ustanovitev dotičnih služb, določitev plač uradnikov, njih stalno in začasno imenovanje in vpokojitev itd. To je ena najbolj avtonomnih pravic občine, ki si je nobena občina nikdar in po izkomer ni dala kratiti. Sklepevanje na § 84 obč. reda ne drži. Deželni odbor,

ki je pri prejšnji deželni avtonomiji na podlagi tega paragrafa razsojal o prizivih zoper sklepe lastnega delokroga občinskega sveta, si ni nikoli usodil posegati v pravice občine pri ustanovitvi in oddaji službenih mest.

Pa ne samo protizakonito, temveč tudi površno je ravnala pokrajinska uprava pri svoji odločitvi. Mestni magistrat je poročal temeljito in izčrpno, naslanjaje se na uradna poročila posameznih uradnih resorov o nujni in neobhodni potrebnosti nekaterih novih ustanovitev. Pokrajinska uprava tem poročilom očividno ni verjela. Če si je pa že protizakonito prilastila kompetenco bivšega deželnega odbora, bi se bila morala sama po svojih organih informirati pri mestnem magistratu, v posameznih oddelkih in videla bi bila, da se je občinski svet šele po točno in nepobitno dognani nujni potrebi odločil, da je oddal nekaj služb. Pri najmanjši dobri volji, da odloči stvar objektivno, bi se bila pokrajinska uprava lahko prepričala nalo o potrebnosti nekaterih ustanovitev, nego bi bila tudi videla, da so od onih 9 službenih mest, ki jih razveljavlja, oddana faktično samo 4, ker en živinozdravnik in en arhitekt sta prišla samo na staro izpraznjeno mesto, 3 mesta se pa sploh niso zasedla, ravno zato, ker je občinski svet oddal samo tiste službe, ki so bile neobhodno

Oblastna in okrajna samouprava v Sloveniji.

II. Kako se bo v oblastne in srezke skupščine volilo?

Tako, kakor pri volitvah v konstituantno. Velika razlika pa bo na eni strani v tem, da bo postavil vsak okraj svojo listo. Zato bo treba vložiti liste na sedežu glavarstva. Za stranke, ki ne razpolagajo s kadrom inteligence, bo to precej težka naloga. Treba bo vložiti za vsako volišče kandidatno listo, imenovati za vsako volišče predstavnike, zbrati podpise od 25 predlagateljev, vložiti toliko kandidatnih list, kolikor je volišč v okraju.

Nadaljna razlika bo pri ugotovitvi volilnega rezultata.

Ta rezultat se bo določil takole:

Vsi oddani glasovi se bodo delili s številom mandatov za dotični okraj. To bo količnik. Stranke, ki ne bodo dosegle niti dve tretjini količnika, se bodo iz nadaljnega volilnega postopanja izločile in ne dobe nobenega glasu. Glasovi vseh drugih strank se bodo delili zaporedoma z 1, 2, 3, do tistega števila, kolikor je razdeliti mandatov. Izvoljene so zaporedoma največje številke.

Primer:

Lista I	Lista II	Lista III	Lista IV	Vseh glasov	Kandidatov
3500	1700	850	70	6120	5
		Količnik	$\frac{2}{3}$ količnika		
		1224	= 812		
Lista IV se ne vpoštevata dalje, ker ni dobila $\frac{2}{3}$ količnika. Ostale liste se dele					
	z 2	1750	850	425	
	s 3	875	425	212	
	s 4	437	212	106	
	s 5	218	106	53	

Največje številke so 1750, 850, 875, 437, 425.

Rezultat: Prva lista dobi 3 mandate, druga enega, za četrtega se žreba med III in IV listo.

Zanimiv bi bil račun, kako bi bili mandati med posamezne stranke razdeljeni, ako bi ostalo posestno stanje posameznih strank neizpremenjeno. V tem slučaju bi se videlo, da to pot ne bo težav z razdelitvijo mandatov, težava pa bo za marsikako stranko, ki še nima toliko izkušenih ljudi, kolikor jih bo treba, da postane samouprava iz mrtvega papirja živa resnica.

III. Glavne naloge samoupravnih teles.

Oblastni odbori postanejo, kakor prejšnje dežele, nadzorovalna oblast nad občinami in dovoljujejo občinske doklade od 50 do 300% (za višje doklade bo treba odobritve ministra finance). Razen tega bodo upravljali odbori oblastne bolnišnice, zdravilišča, denarne in zadržne ustanove. Pospeševanje kmetijstva, obrti, trgovine, združništva, skrb za javno zdravstvo, za ceste in prometne naprave, za strokovno izobraževanje, so nadaljne panoge, ki spadajo v področje oblastne samouprave.

Važna točka je nadalje ustanavljanje in vzdrževanje hranilnic in kreditnih zavodov, oddajanje strokovnih mnenj vladi na njeno zahtevo.

Ves ta delokrog se lahko zelo razvije, ker bodo stala oblastim precejšna denarna sredstva na razpolago. (50% doklad na direktne davke, razven tega samostojne davščine in dohodki oblastne imovine.) Samostalni davki in doklade znašajoče nad 50%, se smejo vpeljati le z odobrenjem ministrstva za finance.

IV. Konec.

Mnogo kritizirajo našo samoupravo. Tudi nam je preozka. Želeli bi, da bi bil njen vpliv na občo upravo jačji.

Eno pa moramo resnici na ljubo priznati: življenje, ki ga znamo vdihniti mrtvemu papirju je vse, papir nič. Od nas samih in od zastopnikov, ki jih bomo volili, je v veliki meri odvisno, kakšna bo naša samouprava. Ako se bomo vsedli ob težkih začetnih delih prekrizanih rok za mizo, mesto da bi zavihali rokave, ako bomo kritizirali vse in vsakega, pričakujoč od zunaj pomoči, mesto da bi sami kaj delali — potem bo samouprava malo vredna. Še to, kar nam zakon daje, bo ostalo le na papirju. Ako bo pa drugače — je lahko vpliv samoupravnih korporacij velik, še večji pa njih politično-vzgojni pomen.

potrebne, na drugi strani je pa skrajno pedantično upošteval finančno možnost in silo mestne občine. Ne zamerimo pritožnikom, da so proti socialno-političnemu uradu. So pač bitja brez vsakega socialnega čuta, vsaj trenutno, kajti prepričani smo, da bodo ob času prihodnjih volitev imeli zopet polna usta najradikalnejših in najmodernejših socialnih gesel.

Čudimo se pa neuvidevnosti pokrajinske uprave, katere dolžnost bi bila, da še sama navaja občino k izpolnjevanju njenih socialnih dolžnosti, oziroma da v našem slučaju občino izdatno in z vsem svojim vplivom podpira. Pogledala bi naj si bila pravilnik socialno-politične uprave mestne občine, pa bi bila spoznala cilje in naloge, ki jih zasleduje in izvaja občina, potem pa menda ne bi smatrala dveh temu referatu dodeljenih moči za nepotrebne.

Neinformiranost pokrajinske uprave naj se smatra za olajšilno okolnost nje-ne krivične odločbe, ako je pokr. uprava mnenja, da jo more brez škode za svoj ugled uveljavljati.

Razveljavljanje sklepa o ustanovitvi poklicnega gasilstva je še večja polomija in neverjetno kršenje avtonomnih pravic in konkretnih interesov občine. Pokrajinska uprava je šla pa je razveljavila že nad poldrugo leto pravomočen občinski sklep, zoper katerega ni bila vložena nikoli nobena pritožba! Poklicno gasilstvo je bilo ustanovljeno s sklepom občinskega sveta z dne 4. marca 1922, komisar, ki je sledil po razpustu obč. sveta, je poklicno gasilstvo razširil in izpopolnil, nastavlil 11 moči ter investiral visoke svote v opremo te institu-

cije. Tudi je bil proračun za poklicno gasilstvo vnešen že v dva občinska proračuna! Da se je pokrajinska uprava samo malce informirala o tej stvari ali vsaj vprašala svojega zastopnika, ki ga redno pošilja k sejam občinskega sveta, bi ne bila zagrešila take eklatantne pogrške. Celemu svetu, — samo pokrajinski upravi ne — je že tudi znano, da so poklicni gasilci profesionisti, ki s svojim delom občini skoro ravno toliko zaslužijo, kakor znašajo njihove plače.

Odveč je govoriti o tem, da je »Organizatorni statut mestnega poklicnega gasilstva«, ki je bil sprejet v seji obč. sveta z dne 11. maja 1923 le nekaj pravilnik za poklicno gasilstvo, ki ne kreira šele poklicnega gasilstva, čegar ustanovitev je že poldrugo leto pravomočna.

Kršenje avtonomije in nezakonito vmešavanje pokrajinske uprave v čisto samoupravne zadeve mestne občine, je tudi kritiziranje višine prejemkov in medsebojnega razmerja med prejemki mestnih delavcev in ostalih nameščen-cov. To je čisto interna zadeva mestne občine in razmerje njeno z uslužbenci je zgolj civilno-pravnega značaja. Je to pogodba med občino in delojemalcem. Vsako poseganje v to razmerje je protizakonito in ga mora občina najodločnejše zavrniti.

O tonu, v kakršnem je odlok pokrajinske uprave stiliziran, si pridržujemo še posebej spregovoriti.

Iz tega materiala je razvidno, kako vpliva krivo poročanje o javnih zadevah. Rezultat je velika blamaža za demokrate, ki so v politiki nesrečni, kakor pes v cerkvi.

vpostaviti močno zvezo narodov, ki naj bi osvojila ta nova načela, katerih ne bo mogla prezirati, ako bo hotela sodelovati z javnim mnenjem, ki je povsem drugačno kakor pa današnje mnenje imperialističnih diplomatov.

+ Velika nesreča na Črnem morju. Na Črnem morju se je potopila ameri-kanska ladja »Canejos«. Zadel je na morski svetilnik pred pristaniščem Trapezuntom. S parnikom se je potopilo 300 oseb. Nihče se ni mogel rešiti.

+ Velik sneg je padel tudi v Se-vernem Italiji. Vlaki prihajajo z velikimi zamudami.

+ Krvav sneg. V okolici švedskega mesta Hamstat je pal pred nekaj dnevi sneg, ki je bil rdeč kakor kri. Ljudje so bili v strahu in so mislili, da pomeni to nesrečo.

+ Velika povodenj v Parizu. V Franciji je razmeroma topla in mokra zima. Vode so silno narasle. Reka Sei-

ne je prestopila bregove in preplavila dele mesta Pariza.

+ Dva nemška generala sta šla k frančiškanom. — V Münchenu sta šla k frančiškonom nadporočnik hanove-ranskih ulancev princ Löwenstein-Freudenburg in general-poročnik Reichling-Meldeg. Kakor se vidi, si bivši nemški oficirji znajo zbirati poklice.

+ Silen mrz imajo v Ameriki. V Chicagu je zmrznilo več sto ljudi.

+ Italijanska in španska mornarica boste imele skupne orožne vaje v Sre-dozemskem morju.

+ Morski roparji so napadli parnik Tischesui v bližini Itschanga na Kitaj-skem, umorili kapitana in enega moža od posadke, dva pa težko ranili.

Brezžično telefonsko postajo v Vati-kanu nameravajo postaviti. Tako uteg-ne priti čas, da bodo lahko šli tudi v Ljubljani k papeževi pridigi — seveda le tisti, ki bodo znali latinsko.

Naš pokret.

Iz stranke.

Za naš tisk.

Po dolgem bolehanju in cepljenju se je pričel delavski pokret zopet zdravi-ti. Zopet se zbirajo delavci k enotne-mu delovanju. Delavsko časopisje ima nalogo ta razvoj pospešiti in pomagati, da bodo ranje čim preje zaceljene.

Naš »Socialist« vrši in bo vršil tudi v bodoče to vzvišeno nalogo. Ne smemo pa zamolčati, da se ima naš časopis boriti z velikimi materijelnimi težava-mi. Te težave so pogostoma tako veli-ke, da porabijo vso energijo naših naj-boljših ljudi, mesto, da bi se ta ener-gija porabila zato, da postane delavski pokret čimprej velik in močan.

Na drugi strani pa tedenska izdaja za tako velike boje, ki nas čakajo, ne zadostuje. Letos nas čaka cela vrsta volitev in jasno je, da s tednikom ne bo mogoče vršiti uspešne borbe proti cele-mu gozdu kapitalističnega časopisja.

Zato Vas prosimo sodrugi in sodru-žice! Ne zamudite nobene prilike za zbiranje tiskovnega sklada za »Socia-lista«.

Pojdimo na delo vsi, da spopolnimo in okrepčamo naš tisk!

Uredništvo lista se bo potrudilo, da bo list dobro in prikupljivo pisan.

Uprava bo skrbela, da bo pri raz-pošiljanju vladala največja točnost.

Naši sodrugi in čitatelji naj nam pa pomagajo, da nam bo omogočeno začeti čimprej dva ali 3krat na teden izdajati naš list. Čim bo upostavljen zopet tisk, tako hitro bo dobilo tudi delavstvo zo-pet moč in upliv na javno življenje. — S tem bo reakcija kapitala ustavljena in boljši časi bodo prišli.

Pridobivajte listu novih naročnikov! Zbirajte pri vsaki priliki za tiskovni sklad!

Uredništvo in uprava.

Nekatere občine nimajo volilnih imenikov. Tiste občine, ki še danes ča-kajo na svoje originalne volilne imeni-ke, katere so morale potem okrožnih sodišč ali drugih oblasti predložiti osrednji vladi v Beogradu narede mno-go pametneje, da čimprej izdelajo druge, ker rok za izpopolnjevanje istih je kratek. Vrhutega pa se še mnogim volilnim upravičencem lahko zgodi kri-vica, da sploh ne bodo v volilnem ime-niku.

U. D. R.

(UDRUZENJE DEL. REDITELJEV.)

Vsem edinicam U. D. R.

Da se kolikor mogoče izrabi zimski čas, naj se prirede v območju posamez-nih edinic podučna predavanja.

Predavanja naj bodo dostopna tudi nečlanom, tako, da se bo udeleževal teh predavanj širši krog delavcev.

Le na ta pozitiven način bomo prišli do uspehov.

Pri izbiranju tvarine je paziti na to, da je poslušalec lahko razumljivo, podučno in zanimivo. Z zanimivimi pre-davanji se zbudi pri poslušalcih zani-manje po drugi splošni izobrazbi.

Predavanja v Ljubljani. V četrtek 10. januarja se je vrčilo 10. predavanje

in sicer o »Prazgodovini naše zemlje« s skioptičnimi slikami.

Dvorana je bila čisto polna in po-slušalci so pazno sledili zanimivemu predavanju g. prof. P. Grošlja.

Videti je, da je U. D. R. tudi v tem pogledu prebilo led ter sedaj z ener-gično vztrajnostjo orje ledino. Sadovi tega dela se že kažejo. Krog poslušal-cev se stalno veča tako, da bomo lahko drugo zimo priredili drugi ciklus pre-davanj že pred večjim stalnim krogom poslušalcev.

Le po tej začrtani poti in uspehi ne izostanejo.

Vsi priiglašenci naj se udeleže bo-dočih predavanj, če tudi so morda do-sedaj bili zadržani, posetiti predavanja.

Vaditeljski tečaj za Ljubljano in pred-kraje.

Upravni odbor je sklenil na predlog načelstva prirediti II. vaditeljski tečaj za člane, članice in obrtni naraščaj.

Tečaj se prične 15. januarja točno ob 7. uri zvečer.

Člani, ki žele kurz obiskovati, pa se še niso priglasili, naj se priglasijo naj-kasneje do 15. jan. ali pred začetkom kurza.

Pri tej priliki se opozarja vse člane na najstrožji red in disciplino v kurzu. Predavateljem se je brezpogojno poko-ravati.

Učni načrt II. vaditeljskega kurza je naslednji:

1. Zgodovina delavskega gibanja;
2. zemljepisje;
3. državoznanstvo;
4. program in cilj U. D. R.;
5. gospodarnost;
6. ustroj organizacije in nje admi-nistrativno vodstvo;
7. prva pomoč bližnjemu v nenadni nezgodi in higijeni telesa;
8. teorija redovnih in prostih vaj, poveljevanje.

Vežbanje naraščaja U. D. R. Vežbe se vrše vsak ponedeljek točno ob 6. uri do 7. ure zvečer in sicer pol ure pre-davanja, druge pol ure vežbe.

Za ponedeljek 14. januarja je dolo-čen kot vaditelj s. Simonič Rudolf.

Načelstvo U. D. R.

Izključitev iz U. D. R. Vsled kršitve pravil U. D. R. in poneverbe društve-nega inventarja so izključeni iz organi-zacije na predlog edinice »Marka« in soglasnem sklepu upravnega odbora naslednji člani:

Jankovič Frane,
Belantič Josip,
Klesin Ivan.

Vse naše in nam prijazne organiza-cije naprošamo, da nam takoj javijo, če se označeni pri njih pojavijo.

Upravni odbor U. D. R.

Vplačevanje obrokov za kroje.

Člane opozarjamo, da vrše redno svojo dolžnost, ter točno v določenih terminih poravnavaajo zapadle obroke.

Navodila o prvi pomoči pri nenad-nih nezgodah. Kakor hitro bodo navo-dila razmnožena, jih razpošljemo na vse edinice in tozadevno okrožnico.

Načelstvo.

Tedenske vesti.

Volilni stroški demokratske stranke in ljubljanska kazina.

V prepiru, ki je nastal med demo-kratsko stranko in narodno-napredno stranko zaradi plačila volilnih stroškov, vzbujajo pozornost bahanje demokratskih mladinov, da so oni sami plačali in za-ložili vse stroške volilne akcije. — Ker demokratske politične organizacije ne plačujejo skoro nikakih prispevkov, ker ni slišati, da bi bili njihovi veljaki močje posebno odprti rok in ker tudi njihov kandidat g. prof. Reiser ni ta-ko oblagodarjen s premoženjem, da bi sam zmogel tolike volilne stroške, na-staja samo po sebi vprašanje, iz kate-rega vira so mladi demokratje črpali velika denarna sredstva, ki so jih po-trebovali za svojo drago in dobro orga-nizirano volilno propagando v Ljubljani in na deželi. Ali je mogoče s tem kaj v zvezi zemljeknjižna zaznamba terjatve 220.000 dinarjev na zemljišču ljubljans-ke kazine, ki se je vknjižilo dne 2. marca l. l., torej dobrih štirinajst dni pred volitvami, ravno v času, ko je bilo treba največ agitačnega denarja. Ljubljanska kazina predstavlja lepo premo-ženje in nikakor ni pozabljen sramoten način njene nacionalizacije in umazan boj za njeno posest med našimi narod-nimi strankami, v katrem so najprej združeni demokratje odrinili v stran stran narodne socialce, potem so pa de-mokratski mladini iztisnili iz upravnega odbora kazinskega društva pristaše sta-rejše struje, tako da so na celi črti zmagoviti mladini ostali v kazini čisto sami med seboj in jim tako pripada ves dobiček, pa tudi vsa sramota te nečed-ne nacionalizacije. Če se upošteva, da je ljubljanska kazina aktivno podjetje, ki nima skoro nobenih stroškov, ker je vse stroške njene adaptacije plačal g. Krapež in mora on tudi večinoma vse davke plačevati, in torej tudi nobenega posojila ne potrebuje, potem se nam mora še dovoliti vprašanje, ali zamore kazinsko društvo na neizpodbiten na-čin pojasniti, v katere svrhe je porabilo one denarje, ki si jih je izposodilo na zgoraj omenjeno zaznambo? — Druga zanimivost pri vsej tej stvari je pa ta, da je denar na to posojilo oddala ljubljanska mestna hranilnica. Mestna hra-nilnica bi bila bolj prav storila, ako bi bila s tem denarjem zadovoljila kre-ditnim potrebam samoupravnih korp-oracij ali pa da bi bila podprla podjetja, ki so važna za razvoj gospodarstva in produktivnosti, kakor pa da je dala tako znatno svoto na razpolago kazin-skemu društvu, ki sploh zase nobenega

denarja ne potrebuje in ga je mogoče celo uporabilo za svrhe, ki ne krijejo niti z namenom mestne hranilnice, niti s pravim namenom kazinskega društva samega.

+ Narodna skupščina se sestane med 15. in 20. januarjem.

+ Umrl je v Ljubljani dr. Bogumil Seneković, bivši vodja prehranjevalne-ga urada. Imenovan je užival kot ob-jeektiven in vesten uradnik splošne sim-patije.

+ Strašno dejanje hipnotiziranega. V Zadru je hipnotiziral hipnotizer ne-kega policijskega stražnika. V hipno-tičnem stanju mu je dal pipo in mu ukazal, naj na gledalce strelja. Policist pa je vrgel pipo stran, vzel iz žepa re-volver in ustrelil z njim tri gledalce. — Hipnotizerja so aretirali, policist pa je ko so ga iz hipnoze prebudili, zblaznel.

+ Ponarejali so šolska spričevala! V Zagrebški tiskarni »Merkur« sta bila aretirana stavca Blažević in Bedenko-vič, ker sta ponarejala maturitetna spričevala.

+ Slovenski rudarji iz Nemčije se vrnejo. Nad 40.000 slovenskih rudarjev, ki delajo na Westfalskem se bo povr-nilo, kakor poroča naš konzul v Düssel-dorfu na spomlad v domovino. Naša vlada jih misli zaposliti v Bosni. Mini-strstvo za socialno politiko je predvi-delo že kredit v znesku 200.000 dinar-jev za njih preselitev.

+ Macdonald namerava prevzeti vlado. Buržoazija pričakuje z bojaznijo novo delavsko vlado, ker ve, da se s tem dogodkom bistveno izpremeni sve-tovna politika. Očividno je tudi, da bo angleška kakor tudi druga kapitalistič-nad družba ovirala delo delavske vlade. Zato pa izjavlja Macdonald že vnaprej, da, če bo ta vlada tudi le šest mesecev na krmilu, sicer ne bo ustvarila rajskih razmer, ker je to nemogoče, bo pa vse-kakor napravila korake, da omeji obo-roževanje, vzpostavi mir v Evropi, na-poti svet h konsolidaciji ter sklene s sovjetsko Rusijo prijateljske odnošaje. V prvi vrsti je potrebno, da se likvidira današnje vojno stanje, ki še vedno ob-stoji med evropskimi državami in ki preti, da nastane novo vojno klanje. — S to svojo politiko hoče nova delavska vlada pridobiti javno mnenje narodov, ne pa kapitalističnih diplomatov, in če se ji to posreči, je doživel imperialisti-čen kapitalizem ogromen poraz v svoji svetovni politiki. Macdonald hoče tudi

Načrt tehnične opreme U. D. R., ki ga je načelstvo predlagalo, je upravni odbor potrdil in ga v najkrajšem času razpošljemo edincam. Načelstvo.

Zimski pešizlet na »Toško čelo« priredi ženska četa edinice Marks-Ljubljana dne 2. februarja (na svečnico.)

Odhod točno ob 9. uri dopoldne iz pred gostilne Valjavec (Reininghaus) v Šiški.

Izlet se vrši v vsakem vremenu, le če bi padal dež, bo izlet preložen na prihodnjo nedeljo.

Izleta se lahko udeležijo tudi nečlani, zlasti stariši, vendar se morajo strogo pokoravati odredbam vodnice.

Četnica U. D. R.

„Svoboda.“

Izredni delegacijski kongres »Svobode«.

Na popoldanskih razpravah je bil sprejet še centralni pravilnik in pa sprememba zveznih in podružničnih pravil. Z 22 glasovi je bil sprejet predlog centralnega odbora glede imena tako, da se zveza imenuje od sedaj: »**SVOBODA**« delavska telovadna in kulturna zveza.

V novi odbor so bili izvoljeni sledeči sodruzi in sodružice: Fr. Svetek, predsednik; Janko Telban, I. podpredsednik; Franc Skobl, II. podpredsednik; odbor: Tomc, Rakovčeva, Verbič, Mrak, Berčičeva, Mandelj, Bitežnik, Berdajs, Ogrin, Borštnar, Schweiger, Klenovšek, Dolanc, Stražišar, Luznar; v nadzorstvo: Reje, Kocmur ml., Kovač, Avsenik, Selinšek; v razsodišče: dr. Jelenec, dr. Likar, Uratnik, Kristan, Pastorek.

K zadnji točki govori s. Klenovšek (Trbovlje) o nujni potrebi kulturnega lista ter apelira na odbor, da temu čimprej odzove in utemeljuje nato zgoraj omenjeni predlog trboveljske podružnice. S. Svetek odgovarja na to, da bo novi odbor napel vse moči, da temu ugotovi. Poroča pa, da izda v kratkem tudi bivši socialistični poslanec A. Kristan leposloven list »**POD LIPO**« in nekateri predlagajo, da bi lahko tudi mi sodelovali. Slednji predlog pa delegatje odločno zavrnejo. S. Stražišar (Jesenice) poda predlog gorenjskih podružnic, da se prepusti vsakoletno volilo konsumnega društva in drugih gospodarskih organizacij v kulturne namene osrednji zvezi v odpomoč, kateri predlog se soglasno sprejme. Dalje je bila sprejeta resolucija na pokrajinsko upravo, ker nekatera okr. glavarstva ovirajo ustanavljanje naših podružnic. — S. Telban opozarja vse delegate, naj članstvo pridno pripravljajo za III. Vsedelavski zlet, ki se bo vršil letos v Ljubljani.

Ker ni bilo nobenega predloga več, zaključuje s. Svetek kongres v vzklikom: »Naprej na delo za »**SVOBODO**« in socializem!»

Vse podružnice opozarjamo, da čimprej poravnajo svoje obveznosti do centralne, sicer bo primorana se ravnati po centralnem pravilniku, ki so ga delegatje na zadnjem kongresu soglasno odobrili.

Za »**Indijske pripovedke**«, ki smo jih poslali podružnicam v razprodajo, naj do konca tega meseca obračunajo zanje.

Gospodarstvo.

Koliko stane tuj denar.

1 dolar stane	88 2 do 89 8 Din
1 angleški funt	301 do 384 »
1 češka krona	2 57 do 2 58 »
1 laška lira	3 82 »
1000 avstrijskih kron	1 24 do 1 26 »
1 švicarski frank	15 54 do 15 56 »
1 francoski frank	4 30 do 4 35 »

Elektrika v Šiški je vedno dražja. Sveti pa tako mizerno, da pri njej ni mogoče delati in da plačamo toliko za sveče in za petrolej, ko za elektriko.

Gospodje od zadruga, ukrenite tu nekaj ali pa zadrugo zaprite! Če je premalo toka, zakaj se ga oddaja tja v en dan, vedno novim naročnikom. Za pošteno plačilo zahtevamo pošteno luč! Prizadeti.

Koliko stanovanj so zgradili v Zagrebu? Od leta 1920 do 1. 1924 so zgradili v Zagrebu 2026 novih stanovanj. —

Od teh so jih zgradile banke 319, privatna podjetja 348, mestna občina 248, privatniki pa 1111. In kaj se je zidalo v Sloveniji?

Nemška valutna banka v Švici! — Nemci se bavijo z načrtom, da ustanove valutno banko — v Švici. V Švico jo nameravajo prenesti zato, da ji državna oblast ne bo mogla ukazati tiskanja nekritičnih bankovcev.

Dopisi.

Meste. V kemični tovarni so zavladale čudne razmere. Naš obratovodja misli začeti postopati zopet tako, kakor se je naučil v svetovni vojni.

Ta človek je med vojno ljudi trpinčil ter jih zapiral v temne, nezačrne celice, ki so bile izpostavljene pekočemu lugu, ki je razjedal človeku ne samo kožo, ampak tudi meso do kosti. Tako je bilo, — a tako ne bo nikdar več.

Obratovodja pa menda želi vpejati stare navade nazaj in nas psuje, če smo izmučeni in onemogli in prosimo zdravniške pomoči. — Obratovodja pa naj si zapomni, da bomo znali to z združenimi močmi preprečiti.

Delavci tovarne.

Tržič. Pri naših demokratih nekaj ni v redu. Ali imajo eno kolo preveč, ali pa premalo, ker drugače bi ne pisali po »**Jutru**« takih neumnosti. Zaganjajo se v tukajšnjo tovarno na tak način, kakor da bi ne vedeli, kaj pomeni predilnica, kjer je 900 delavcev zaposlenih, za Tržič. Ni naš namen, da bi tovarno branili. Resnici na ljubo pa moramo povedati, da je to, kar uganjajo demokrati z davki zelo enostransko.

Tovarna naj bi vse davke plačala, demokrati pa nič. — Tudi zabavljanje čez tujerodne elemente nam ni prav razumljivo. Včasih je bilo vse prav, ko je bilo v Tržiču polno Nemcev, ki so pri demokratskih gostilničarjih pili in sicer navadno pri g. županu, ki je oberdemokrat. Zdaj je Nemcev v Tržiču malo in niso nevarni. Kapital je seveda tuj, — a zavedno delavstvo stoji na stališču, da se industrije ne sme odganjati. Delavstvo rabi dela in kruha in ne odobrava — nepremišljenih korakov.

Celje. Delavsko pevsko društvo Naprej v Celju je imelo dne 6. januarja svoj redni letni občni zbor. Pojavile so se različne debate, ki so bile več ali manj dobre. Stara reč je, da se znajdejo pri takih prilikah tudi kritiki, ki radi kritizirajo, ne pa delajo. Toda sodrugi pevci se niso dali mnogo motiti, ampak so šli k dejanjem. V odbor se je izvolilo sledeči odbor: predsednik: Goršek Anton, namestnik Vouk Anton, tajnik Kolenc Gustav, namestnik Končan Al., blagaj.: Podrepšek Fr., namest. Stojan St., Holeinger Ant., gospodar. Binder Alojz, arhivar, Borštnar Jos., zastavonoša, Žumer Edo, preglednik.

Občni zbor se je končno zaključil z apelom na vse sodruga, da pristopijo k delavskemu pevskemu društvu, kateri se nahaja v neprijetni krizi v sled pomanjkanja nekaterih glasov. Vsak, kdor je petja zmožen, naj se ne sramuje vstopiti k delavskemu pevskemu društvu. Vsem pa priporočamo več dejanj, kakor besed ker le delu bodi čas.

Oplotnica. — Klerikalna ljubezen do bližnjega. Lansko leto je bil naš občinski pisar Črešnar nenadoma odstavljen. Za prave vzroke njegove odstavitve nismo mogli takrat izvedeti. — Šele potem, ko je Črešnar neko noč odšel v Nemško Avstrijo ter pri tem vzel s seboj nekaj občinskega denarja, kar sicer ni bilo v redu, toda dosti razumljivo, če pomislimo, da je imel skupno komaj 1600 K mesečne plače (dasi ima ženo in tri nepreskrbljene otroke) se je začela zadeva jasni. Klerikalci so hoteli namreč izročiti občinske posle županovemu sinu Fr. Leskovarju, kar se je potem tudi zgodilo. Pri tem je bilo seveda tudi takoj mogoče, da se je novemu pisarju zvišala plača, dasi se je prej Črešnarju ugovarjalo, da občina ne more povišati plačo svojemu pisarju.

Črešnar je medtem dobil delo v Avstriji in je svoji družini pošiljal redno nekaj denarja, da je poplačevala dolgove in za silo preživljala družino. Slednjič se je žena odločila, da pojde tudi ona za svojim možem ter v to svr-

ho vprašala za potni list. Toda glej! — Potnega lista ni mogla dobiti ker ni imela domovnice, a domovnice ji ni hotela nobena občina izstaviti.

Ker je pa medtem gospa Črešnar stanovala v občinski hiši, ji je županstvo ponovno odpovedalo stanovanje. — Rečca je hotela v Nemško Avstrijo, pa jo niso pustili, medtem so jo pa silili iz stanovanja, dasi so vedeli, da tukaj drugega ne bo dobila. In res: 27. oktobra p. l. je prišel k njej župan z dvema delavcema, ki so ji s silo postavili pohištvo na vrt. Delavca sta se sicer nekaj protivila izvršitvi ukaza, toda morala sta se udati. Vendar želimo, da bi se tukajšnji delavci ne pustili nikoli več komandirati k takemu nečloveškemu delu.

Kratkomalo, gospa Črešnar je morala na cesto in prenočiti tisto zimsko noč z vsemi otroci pod milim nebom. Šele pozneje ji je občina nakazala neko drugo stanovanje, in to v baraki za kužne bolezni! Taka je torej krščanska ljubezen do bližnjega! Ta slučaj klerikalne krutosti smo hoteli kratko navesti, da bodo ljudje vedeli, koliko je dati na lepe besede naših katoliških velmoj!

Guštanj. Dolžne se čutimo, da damo odgovor dopisniku članka, ki je bil priobčen v listu Tabor št. 4, z dne 5. januarja 1923. Ta dopisnikar je hud, ker je odpovedal naš občinski svet bivšemu tajniku Ludviku Košutniku službo. — Občinski odbor je bil k temu primoran, ker je vršil bivši tajnik svojo službo slabo. Dopisnik pa, očitno misli, da je dosti, da je tajnik Sokol in da mu zato ni treba delati, — občina pa ga bi morala po njegovem vendar plačevati. — Zato udriha tako nesramno pretirano po tukajšnjem občinskem odboru, in pravi, da sestoji iz samih razredno zavednih delavcev. To pa menda v rdeči dolini ni nič čudnega in se bo treba temu privaditi, čeprav gre to s prva morda težko. S posebno jezo piše, da so odborniki po večini delavci iz tovarne, kakor da bi bil to kak izrodek človeške družbe.

Pri tem se zaletava tudi v novega tajnika in pravi, da je nesposoben, ker je iz delavskih vrst. — Vendar naj se vroča glaviča potolaži. Na občini ne bodo vladali več košutniki in zanemarljivi uradni ur, — potem pa se skrivaj za svoje sokolstvo. Strankarskega terorja guštanjski delavci ne bodo trpeli in bodo zahtevali da vlada na občini red. Vsa jeza Taborovih dopisov na tem ne more nič spremeniti.

Buržuazne diktature je v Guštanju konec!

Razno.

Tutankamenovo maščevanje. Faraon Tutankamen je živel v davni, davni dobi pred več tisoč leti. Sezidati si je dal kot gora veliko piramido in v to piramido je dal vzditi svoj grob. Na grob pa je dal vsekati napis, v katerem grozi z maščevanjem vsakemu, kdor bi vdrl v njegov grob.

Angleška egiptologa lord Carnarvon in lord Caster sta kopala po piramidi in našla Tutankamenovo grobnico in izkopala iz nje Tutankamenovo izsušeno telo, ki se je ohranilo več tisoč let.

Kmalu nato je lord Carnarvon umrl. Babjeverni ljudje pravijo, da se Tutankamen maščuje. Lord Caretr pa v to ne veruje prav, — pač pa je neoporečno, da oboli vsak, kdor preiskuje

Tutankamenov grob. Zato je dal lord Caster mumijsko zdravniško preiskati.

Panевropa. V Nemčiji je izšla knjiga, ki govori o problemu, da bi se morala vsa Evropa združiti v eno zvezno državo. Največja ovira temu problemu je danes napetost med Francijo in Nemčijo. Pisatelj Coudenhove-Kaelgris deli svet v pet takih velikih skupin: Evropa s 431 milijonov, Amerika s 212 milijonov, Vzhodna Azija s 408 milijonov, ruska zvezna država s 145 milijonov in britsko državo s 454 milijonov prebivalcev. Na to še danes ni misliti. — V Franciji gospodarita danes še Poincaré in militarizem, v Nemčiji pa nastopa reakcija.

Število za slučaj bolezni in nezgode zavarovanega delavstva v Sloveniji. Dne 1. 1. 1924 je znašalo število za slučaj bolezni in nezgode zavarovanega delavstva v Sloveniji 71.114, kar je za zimsko sezono vsekakor visoka številka. Povprečno število zavarovanega delavstva v letu 1923 je znašalo 74.000, dočim je v letni sezoni tega leta 78.000. Število zavarovancev se je doslej še vsako leto zvišalo.

Žrtve svetovne vojne. Statistiki svetovne vojne so izdelali statistiko, iz katere je razvidno, da je zahtevala svetovna vojna 10.004.771 žrtev. Poleg tega je na posledicah svetovne vojne pomrlo 5.983.600 oseb. Dognano je, da je bilo 50 odstotkov teh povojnih žrtev v vojnih ujetništvih in taboriščih. Svetovna vojna je zahtevala skupno 12.996.571 ljudi. — Pri velikih epidemijah 1. 1918, ki so bile posledice svetovne vojne, je pomrlo 6 milijonov ljudi. Povprečno je na boljših padlo dnevno 8294 oseb. Če primerjamo s svetovno vojno druge vojne, tedaj dobimo še-le prav jasno sliko o njeni strahoti. Tako je n. pr. Balkanska vojna zahtevala dnevno 1941 žrtev, Krimska vojna 1075 žrtev, Prusko-avstrijska vojna 1125 žrtev. Imamo tu še druge pomisleke. V tej svetovni vojni so se zboljšala higijenska sredstva, zmanjšala se je umrljivost ljudi, skrčilo se je število bolezni, napredovala je zdravniška veda, tako, da je gotovo, da bi se število žrtev gotovo znatno pomnožilo, ako bi vsega tega napredka ne bilo.

Prebrisan tat. V Ljubljani je ukraдел prebrisan tat iz tajništva filozofske fakultete pisalni stroj — z dovoljenjem tajnika. Prišel je k tajniku in rekel, da ima naročilo, da stroj popravi. S to prevezo ga je vzel in odnesel. Ne ve se še, ali se ni hotel delati tat samo norea iz filozofije.

Kdor je socialist, čita in razširja

»**Socialista**«

Mesečna naročnina le 5 Din.

Izdajatelj:

Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.

Odgovorni urednik:

Jože Golmajer.

Tiska tiskarna Makso Hrovatin.

Perilo, klobuke, če-pice, čevlje, gamaše

ter razno modno in galanterijsko blago, kupite najceneje

Jakob Lah, Maribor,

Glavni trg št. 2.

SVARILO!

Opozarja se, da se ima izkazati vsak inkasant firme »**INTERKONTINENTALE**«, jugoslavenska transportna in prometna d. d., oziroma njene prednice F. & A. UHER, obeh filijalk v Mariboru z na ime se glasečo inkasantsko legitimacijo. Plačil, ki se ne plačajo ne na našo blagajno na Meljski cesti 10, ne na naše legitimirane inkasante se ne more priznati.

»**INTERKONTINENTALE**«
JUGOSLAVENSKA TRANSPORTNA D. D. MARIBOR.